AMELİYATI İSKAİYE İŞLETME KANUNU
MUVAKKATI

Kabul Tarihi : **1 Şubat 1329; 18 Rebiülevvel 1332**
Yayımlandığı Takvimi Vakayi : **Tarih :15 Şubat 1329 Sayı: 1742**
Yayımlandığı Düstur : **Tertip: - Cilt: - Sayfa: -**

FASLI EVVEL
İnşaatın tarif ve tevsimi

Madde 1 – Mürur eylediği araziyi doğrudan doğruya irva etmeyip bir veya müteaddit yedeklere su veren mecralara "kanal" namı verilir.

Madde 2 – "Yedek" bir kanaldan teşaüp eden ilk mecralara ıtlak olunur.

Madde 3 – Yedeklerden inşiap eden üçüncü derecedeki mecralara "hark" tesmiye olunur.

Madde 4 – Harklardan inşiap ile suyu doğrudan doğruya tarlalara isale eden mecralara "ağızlık" namı verilir.

Madde 5 – Arazinin iska ve irvasından sonra üzerindeki suyu doğrudan doğruya toplayıp sevkeden mecralara "hendek", bir veya birkaç hendeğin suyunu isale eden mecralara dahi "savacık" ve savacıkların suyunu cemederek irva sahası haricinde bir çay veya göle veyahut gayrimezru ve münhat araziye ve sazlık ve bataklık gibi mahallere sevkeyliyen mecralara da "ayak" tabir olunur.

Madde 6 – Zeminin tecdidi havası ve kabiliyeti nüfuziyesinin tezyidi maksadiyle tahtelarz tesis olunan mecralara (tefcir mecraları-avgın) ıtlak edilir.

Madde 7 – Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde muharrer mecraların heyeti mecmuasına "irva şebekesi" ve beşinci ile altıncı maddelerde muharrer aksama da "tahliye şebekesi" namı verilir, ancak irva tuğyan usuliyle icra edilirse irva şebekesi tahliye şebekesi vazifesini dahi ifa eder.

Madde 8 – İska olunan arazinin hayatı ziraiyesine hadim olmak üzere canibi hükümetten inşa olunan kanal ve yedek ve hark ve ayak ve sıvacık ve hendekler ve arazinin istila ve tuğyanı miyahtan muhafazası için tesis edilip "mahmuz" tesmiye olunan arzani ve

tulani setler ve suların tevziine mahsus mehazlar ve temini muvasalat için tesis kılınan yollar ve köprüler ve cereyanı mihaya hadim (akadök) ve sifonlar gibi bilumum imalatı sınaiye müessesatı umumiyeden madut olup bunların hüsnü muhafazası ve tamirat ve tathiratı tarafı hükümetten mansup ameliyatı iskaiye memurini fenniyesi marifetiyle icra edilecektir.

Tesisi münhasıran ashabı araziye ait olan "ağızlık" ve tefcir mecralariyle kura ahalisi ve eşhası saire tarafından vücude getirilen mecari ve imalatı saire müessesatı umumiyeden madut olmayıp bunların masarıfı tesisiye ve tamiriyeleri ashabına racidir.

FASLI SANİ
Teşebbüsat ve mükellefiyeti şahsiye

Madde 9 – Kendi arazisi dahilinde ve mücavir arazi kurbinde mecra küşadına mecbur bulunan ashabı arazi işbu mecrayı huduttan laekal umku mecraya müsavi bir mesafede hafredebilir. Mesafei mezküre mecranın hudut tarafındaki şivinin dılı fevkanisinden ve ımla olunduğu takdirde şiv eteğinden itibaren mesaha edilecek ve şivlerle kenar seddeleri fennen iktiza eden metaneti haiz olacaktır. Hükümet, ameliyatı iiskaiye idaresinin talebi üzerine işbu mesafeyi tezyit etmeğe selahiyattardır.

Madde 10 – Vaziyeti topoğrafiye ve tabiiye dolayısiyle mürtefi arazi sularının münhat araziden geçirilmesine mecburiyet görüldügü takdirde münhat arazi sahibi miyahı mezkurenin icrasına mani olamıyacağı gibi mürtefi arazi sahibi de bu icradan münhat arazi sahibine gelebilecek mazarratı izale ve tazmin etmeğe mecburdur.

Madde 11 – Ameliyatı İskaiye İdaresinin tasdikine iktiran eden irva veya tahliye mecrasının kendi arazisi dahilinden mururuna sahibi tarafında mümanaat edilmiyecektir.

Madde 12 – Macari ve imalatı sairenin sakatlanmasından ve suveri saireden dolayı hasıl olan zarar ve ziyanı izale ve tazmin etmeğe müteşebbisler mecburdur. Ancak hükümetin bu gibi müteşebbislere imtiyaz ve ruhsat vermesi zamanını müstelzem olamaz.

Madde 13 – Her ne suretle olursa olsun bir mecranın seddine sebep verip de civar araziye zarar iras edenler o mecranın tamirat ve tathirat masarifi ile iras ettikleri zarar ve ziyanı tazmine mecburdur.

Madde 14 – Açılmak istenilen hususi bir "hark" veya "yedek"in müessesatı umumiyeden olan mecariye ilhakı veya oralardan imrarı ameliyatı iskaiye idaresinin tesvibine binaen mahalli hükümetinden müsaade ıstihsaline ve bu güzergahın icra edilecek ameliyat için en muvafık güzergah olduğunun anlaşılmasına mevkuftur. Bu halde mecrayı umuminin

masarifi inşaiye ve tamiriyesiyle mütenasip bir meblağ talebine mecrayı umumi sahibi haizi selahiyettir.

Madde 15 – Hususi mecralar küşat etmek istiyenler müessesat irvaiyeden gayri imalatı katetmeğe mecbur olursa imalatı mezkureye müteallik kavanin ve nizamat ve talimata tebaiyet edeceklerdir.

Madde 16 – Hakkı mecra ya daimi veyahut muvakkat olarak şeraiti atiyeye tevfikan talep ve istihsal olunabilir. Şöyle ki: Hakkı mecraya müsteniden işgal edilecek arazinin bedeliyle mecranın araziden imrarı suretiyle arazinin taksime uğramasından naşi hasil olacak zararu ziyanın hakkı mecrayı istihsal edenler tarafından ameliyat ve hafrıyata mübaşeretten evvel tediye ve tazmini mecburidir.

Hakkı mecra dokuz seneden dun bir zaman için talep ve istihsal olunduğu takdirde baladaki tazminatın yalnız nısfı tediye olunur. Muvakkat hakkı mecra istihsal edenler mezkur dokuz senenin inkızasından mukaddem daimi hakkı mecra istihsaline tazminatı nakdiyenin nısfı diğeriyle işbu nısfın hakkı mecranın istihsali tarihinden itibaren faizi nizamisinin tediyesi kaydü şartıyle haizi selahiyettir.

Şu kadar ki dokuz senenin inkızasından sonra muvakkat hakkı mürurun daimiye icraı gayricaizdir.

Madde 17 – Hükümetin veya başkasının arazisi dahilinde bir mecraya sahip olanlar su sarfiyatını mecranın derecei istiabından fazla tezyit edemezler. Su sarfiyatını tezyide ihtiyaç mesettiği ve mecranın kabiliyeti istiabiyesi bulunmadığı takdirde tadili mecra caizdir. Mecra tadil edildiği takdirde tadil için lazım gelen arazi kıymetinin ve bundan dolayı vukubulacak zararuziyanın tazmini lazımdır.

Madde 18 – Müessesatı umumiyeden olan bir mecra üzerindeki köprüden su geçirmek istiyenler bundan mütevellit zararuziyanı tazmine mecburdurlar.

Madde 19 – Bir mehaz küşadına müsaade talep edenler mehazın şeklini ve sarfiyatını hükumete tayin ettirecek ve daima bu şekli muhafaza eyliyecektir. Hükumet işbu mehaza mahsus olan sudan bir miktarını menafii umumiye namına istimal edebilir ve bundan dolayı mehaz sahibi hakkında terettüp edecek zararuziyanı tazmin ile mülzem olmaz.

Madde 20 – Umuru iskaiyede istimal olunan mecarii umumiyedeki suyun ahar suretle istimaline müsaade itası umuru iskaiyenin ihlal edilmemesine mütevakkıftır.

Madde 21 – Ameliyatı iskaiyeden gayri hususat hakkında icrası talep olunacak imalata ameliyat iskaiyece bir guna mahzur olmadığı ameliyatı iskaiye idaresinden ledessual

anlaşıldıktan sonra müsaade olunacak ve hususatı mühimme hakkında Nafia Nezaretine iş'arı keyfiyet edilecektir.

FASLI SALİS
İşletme muamelatı

Madde 22 – Ameliyatı iskaiyenin muamelatı umumiyesi Nafia Nezaretinde Nafia Müdüriyetine merbut ve lüzumu kadar memurdan mürekkep ve icap eden yerlerde müteşekkil birer ameliyatı iskaiye müdüriyetleri marifetiyle idare edilecek ve müdüriyetlerin vezaifi umumiyesi ve arazinin suret irva ve iskası ve varidat ve masarifatının ahzuicrası ayrıca bir talimatla tayin olunacaktır.

Madde 23 – Esbabı mücbireden münbais ahvalin icabatı yahut lüzum görülen tadilat ve tamiratın mecralarda suların tanzimi için muktazi tedabirin icrası veya bir mecrada tesviyei lazime yapılması gibi sebeplere müstenit olarak bir mecra suyunun tatil veya tadil edilmesinden dolayı hiç kimsenin hükümetten tazminat talebine hakkı olamaz. Ancak esbabı mücbire müstesna olmak üzere tathirat ve tamirat mevsimi iska ve irvanın gayri mevsimlerde yapılacağı gibi tathirat ve tamirata başlanmazdan mukaddem alakadar olan kariye heyeti ihtiyariyesine de ihbarı keyfiyet edilecektir.

Madde 24 – Teahhuru mahzurdan salim bulunmıyan tathirat ve tamiratın icrası için amele tedariki kabil olmadığı takdirde, mezkur mecra hangi kariye hududu dahilinde ise o kariye ahalisi yevmiyeleri rayici mahalli üzere canibi hükümetten tediye edilmek şartiyle amele sevk ve izamına mecburdurlar.

Madde 25 – İska ve irvayı araziye mania husulünden, yahut tereşşühat ve zayiatı miyahiyeden veya mezruata irası zarar edecek esbaptan dolayı bir mecranın set ve tatili veya mevkiinin tebdili iktiza ederse iska ve irva müdürünün mütelaatı üzerine Nafia Nezaretince icabının icrasına müsaade olunur.

Madde 26 – Mecarii muhtelife ve imalatı sınaiyenin esaslı bir surette tebdil ve tağyiri Nafia Nazaretinin mezuniyetine mütevakkıftır. Ancak bir mecradan diğerine su vermek için yapılan müteharrik mehaz ve kama döşemeleri gibi aksamı cüz'iyede fennin icabatına göre derhal ifası muktazi tevsiat ve tadilat ve tahtıelzemiyette bulunan tamirat ve ıslahat neticei keyfiyetten Nezarete malumat verilmek şartiyle iska ve irva müdüriyetinin tensibiyle yapılabilir.

Madde 27 – Dahilinden mürur eden bir mecranın tathir edilmemesinden veya tarafeyn seddelerinin halı intizamda bulunmamasından dolayı hasara ve istilayı miyaha uğrıyan arazi

ashabı, keyfiyeti mensup oldukları şube mühendisine ihbar ettikleri halde mühendis esbabı maniai fenniye yoksa bila ifatei vakit icrayı icabına tevessül ve badehu keyfiyetten müdüriyeti haberdar eder. Şube mühendisi icabını icra etmediği takdirde alakadaran iska ve irva müdüriyetine müracaat edecek ve müdüriyet keyfiyeti bitetkik muktezasını tayin ve icra edecektir.

Madde 28 – Bir mecranın tamir ve tathiri o mecrayı küşat edenlere veyahut ondan müstefit olanlara aittir. Bu bapta müdüriyetten vukubulacak ihtara tebaiyet mecburidir. Alakadaran veya erbabı istifadet tamirat ve tathiratı muktaziyeyi icra edecek kadar kesretli olmaz veya ahvali maliyeleri müsait bulunmazsa masarifi vakıa alakadarandan mahsul zamanı tahsil edilmek şartiyle hükümetçe tamiratı lazime icra edilir.

Madde 29 – Ağızlıklar ashabı arazi tarafından yapılır ve mevsime ve nev'i mezruata ve icabatı saireye göre tebdil ve tadil edilebilir. Sahipli araziden mürur eden ağızlıkların inşası ashabı arazinin muvafakatine mutevakkıf değildir ancak mezruatın bu sebeple hasarzede olmamasına dikkat ve itina olunacak ve ağızlıkların güzergahı hakkında tahaddüs edecek ihtilafat şube mühendisi tarafından halledilecektir.

Madde 30 – İnşaat için işgal olunacak arazinin bedeli icarile işgalden mütevellit zararı ve istimlak olunacak arazinin dahi İstimlak Kanununa tevfikan bedeli mutasarrıfına verilecektir. Ancak istimlak edilen arazinin orada ihdas edilen mecranın ademi lüzumu takdirinde hükümetçe bilmüzayede eşhasa tefvizi veyahut ücret ve müddeti münasibe ile zer'ine müsaade olunması caizdir. Araziyi zeretmek isteyenler baistida iska ve irva müdiriyetine müracaat edecek ve müdiriyetçe bir mahzur görülmediği takdirde bir kıt'a ruhsatname itasile ziraate müsaade edilecektir ve zürra müddeti icarenin hitamında araziyi kamilen tahliye etmekle mükelleftir.

Taliplerin taaddüdü halinde en nafi şerait dermeyan eden tercih olunur. Bu gibi arazide hakkı tapu yoktur.

Madde 31 – İstimlak olunan araziye ve mecarii umumiyenin dahiline ve şiv seddelerine irva ve iska müdiriyetinin müsaadesi olmaksızın ahali tarafından eşçar garsı memnudur. Buralarda evvelce mevcut olan ağaçlardan istifade etmek hükümete aittir. Efrat tarafından yapılan mecralarda ağaç garsolunabilmesi şube mühendisinin müsaadesine menuttur. Efrada ait mecralarda bulunan eşçar cereyanı miyahı işkal ile ahare irası zarar ettiği takdirde sahipleri kal'etmeğe mecburdurlar. Bu bapta vukubulan ihtara tevfiki hareket olunmadığı takdirde iska ve irva müdiriyetinden istihsal edeceği müsaade üzerine şube mühendisi tarafından bu gibi ağaçlar sökülecek ve eşçarı maktua bedelinden ücreti kali badelistifa fazlası ashabına iade olunacaktır.

FASLI RABİ
Mücazat

Madde 32 – Su sarfiyatının tezyit ve tenkisi maksadı olmaksızın köprü ve bent ve mecra vesaire üzerindeki alatuedavatı tahrik edenler ve mecrada köprü vegeçit ve sifon yapanlar;

Mecralar üzerinde hükümet veya efrat tarafından inşa edilmiş olan mehazlarda tebdilat icra edenler;

Bilaruhsat mecralar ile seddelerde ve arazii müstemlekede ziraat eyliyenler ve memurini mahsusası tarafından vukubulan emrütenhibe muhalefet eyliyenler;

Set ve mecralar dahiline meyyit veya laşe ilka ve defnedenler;

Memurini mahsusasının müsaadesini istihsal etmeksizin bir mecraya hariçten su sevkeyliyenler;

Bir mecranın veya sair mahallin hafrutathirile husule gelen toprak vesaireyi mecarinin şiv ve seddelerine vazedenler;

Hariçten gelen suları mecrayı tabiisine ve tarlaların iskasından fazla kalan suları tahliye mecralarına sevketmeyip de mecarii saireye sevkederek bunların çamur ve kum ile dolmasına sebep olanlar;

Mecra dahilinde kuyular hafredenler;

(Değişik cümle: 23/1/2008-5728/1 md.) Mecra dahilinde her ne suretle olursa olsun balık saydgahı tesis edenler ef'ali mezkûreden tahaddüs edecek zarar ve ziyanı tazminden maada mahallî mülkî amir tarafından ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılır.

Madde 33 – Müsaadei mahsusa istihsal etmeksizin bir bent inşası veya taş yığını veyahut mevanii saire ihdası ile mecraları seddeyliyenler;

Su sarfiyatının tezyit ve tenkisi maksadile mehaz ve bentlerin kapılarını açan ya kapayanlar ya köprü ve bent ve mehazlarda bulunan aletüedavatı ve mecra üzerindeki bendin müteharrik aksamını tahrik edenler;

Mecraların bendine ve süddesine veya mehazına su çarhı (nüure, tulumba, sakiye vesaire) gibi suyu terfi ve tevkif edici alet vazeyleyenler;

(Değişik cümle: 23/1/2008-5728/2 md.) Bilamüsaade mecraların tarafeyn süddelerinde fetha ve mehaz küşat edenler ile süddeler üzerine tarik ihdas eyleyenler tahakkuk edecek zararuziyanın tazmininden maada mahallî mülkî amir tarafından beşyüz Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılır. Ancak, verilen para cezasının miktarı meydana gelen zarar ve ziyandan az olamaz.

Madde 34 – (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.)

Madde 35 – Memurinin ahkamı kanuniyeyi yanlış tatbik etmelerinden veya ahkami kanuniyeye muhalif hareketlerinden tevellüt edecek zararuziyan o memurlara hakkı müracaatları olmak üzere onları tayin eden devair veya şirket veya eşhas tarafından tazmin olunur.

Madde 36 – (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.)

Madde 37 – Tarafı hükümetten mansup iska ve irva müdürleriyle muavinlerinin ve şube mühendisleriyle muavinlerinin ve müfettişlerin ve kondoktorlarla keza muavinlerinin işbu kanunda muharrer ceraim hakkında tanzim edecekleri zabıt varakaları hilafı sabit oluncaya kadar mehakimce mamulünbih addolunacaktır. İşbu memurların memuriyetlerine hini tayinlerinde hasbelvazife tanzim edecekleri zabıt varakalarında her ne sebep olursa olsun hakikate muhalif ifadatta bulunmıyacaklarına dair tahlif olunurlar.

Madde 38 – Umuru iskaiye bir müteşebbis veya şirkete ihale edildiği halde şirket veya müteşebbis tarafından tayin edilecek iska ve irva müdürleriyle muavinlerinin ve mühendislerle muavinlerinin ve müfettişler ve kondoktorlarla muavinlerinin memuriyetleri tarafı hükümetten musaddak ve kendileri muhalif bulunmak şartiyle bunların dahi tanzim edecekleri zabıt varakaları hilafı sabit oluncaya kadar muteber addolunacaktır.

Madde 39 – İşbu kanunun, icrayı ahkamına Dahiliye, Adliye ve Nafia Nazırları memurdur.

1 ŞUBAT 1329; 18 REBIÜLEVVEL 1332 TARIHLİ KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanun	1332 tarihli Kanunun değişen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	32, 33, 34, 36	8/2/2008